

IOSIF NAGHIU

**SPECTACOL TELEVIZAT ÎN DIRECT DESPRE
EXECUTAREA "PRIN SINUCIDERE" A UNUI TERRORIST
ÎN ZILELE DIN DECEMBRIE**

sau

GHILOTINA XX

piesă în două acte

PERSONAJELE:

**TERORISTUL
FRATELE LUI
MAMA LUI
GENERALUL DREPTATE - TATĂL LUI
REPREZENTANTUL REVOLUȚIEI
REVOLUȚIONARUL
OFITERUL
COPILUL UCIS
MAMA LUI
SORA LUI
ȘCHIOPUL
ZIARISTUL
DOAMNA CORPOLENTĂ
FEMEIA
BĂRBATUL
O MULȚIME DE VOCI**

ACTUL I

Înserare de Decembrie.

Piață plină de oameni. În fundal, un imens eșafod. Linie clasică, după cănoanele vechi, ale Revoluției Franceze. În unele părți, unde negrul și roșul nu este predominant, se întrezăresc câteva piese componente inedite, sugerând o mulțime de funcționalități noi. În punctul central al ghilotinei strălucește un cuțit uriaș, dând senzația îngrijorătoare că poate să cadă în orice moment. Mulțime ce strigă nerăbdătoare, revendicând tot timpul ceva. Ca să-și facă în felul acesta curaj? Lozincile, revendicările, își modifică permanent conținutul ca talazurile unei mări caotice.

Sintem la București, în ajunul Crăciunului, în zilele revoluției românești. Rostind fraza asta de ce simțim nevoia s-o repetăm?... Ca și cum, de fapt, ne-am afla într-un alt timp istoric sau literar?... La Micene, în Argos, în Atlantida înainte de a se scufunda, în fața zidului chinezesc sau în cel mai bun caz, la Bastilia în anul 1789?...

Să nu creadă nimeni că spunând aceste cuvinte încercăm o eschivare abilă, pe măsura vechilor obiceiuri, printr-o abstractizare comodă. Povestea acestei revoluții unice și surprinzătoare o știți, ați trăit-o. Încercați totuși să nu o mai priviți ca pe o rană ce nu se închide ci, ca pe o tragedie a înțelepciunii. Și ce poate fi mai înțeles de la Socrate încoace, decât să-ți iei viața atunci când în ciuda eforturilor, ea tinde să devină ridicolă? Totuși, subiectul acestei piese nu este eroismul tinerilor căzuți. El este atât de grav și de intangibil încât literaturii îi va trebui multă vreme până se va putea apropia de un asemenea subiect. Dar așa cum spuneam, aceste personaje eroice pe care nici măcar nu îndrăznim să le creionăm, se pot apropia liniștite, ca niște zeițăi tutelare, de ficțiunea care a început să le caute, de mitul care a început să recurgă la ele...

Deci, acesta poate fi doar un spectacol al exorcizării.

O mare multime de oameni adunată în piață așteaptă, privește spre un eșafod. Nu mai este nevoie să reproducem zgomotele tipice acelor zile, cred că ne-am obișnuit cu toții cu ele. Sau le-am și uitat?

Tot ce poate părea curios pentru zilele noastre e ghilotina. Dar ea este un obiect ritual, un element necesar tragediei. Alături de ghilotină, reprezentantul Revoluției, un domn important, de o aume vîrstă a importanței și, care, nu se știe în ce măsură a participat la revoluție dar, aici, se pare că este indispensabil. Cu timpul ghilotina își va dovedi multifuncționalitatea (fără a-și trăda atribuțiunile inițiale), devenind rînd pe rînd platformă de filmare, bufet, Bar-Disco, ghișeu.

În semiîntunericul din piață se zăresc doar niște umbre. Una mare, mătăhăloasă, domină fundul scenei. Din cînd în cînd se colorează, devenind incandescent aurie de parcă ar fi o uriașă reclamă de sărbători. Totuși, nimeni nu are curajul să se apropie de ea. Preferă s-o ocolească. O umbră s-a culcat la picioarele ghilotinei de parcă ar fi fost atât de obosită încît pentru cele câteva clipe de odihnă ar fi fost capabilă să-și dea și viața. Altă umbră orbecăie trăgînd un scăunel după ea. Ai zice că își caută un loc mai puțin aglomerat, dacă de îndată ce se așează, nu ar încerca să intre în vorbă cu cineva.

O VOCE: O să-l aducă?

ALTĂ VOCE: Revoluția își devorează copiii! De ce oare?

ALTĂ VOCE: El nu e copilul revoluției ci al diavolului! (Rîde întunecat.) Am auzit că a tras în copii ca în iepuri! După fiecare victimă scotea chiote de bucurie. Nici cînd l-au prins nu vroia să înceteze. Parcă era nebun! Nebun sau drogat?...

ALTĂ VOCE: Eu unul i-aș fi zdrobit capul de zid. Să nu mai vadă nici măcar lumina tăioasă a ghilotinei!

O VOCE: Cine știe în ultima clipă ce va vedea? În ciuda aparențelor, ghilotina este un instrument absolut nou! Cum s-ar zice, premiera nu va fi doar pentru condamnat...

MAMA UNUI COPIL UCIS: Să vă ia dracu' pe toți! (Vrea să plîngă dar nu mai are putere.) Dacă ați ajuns să faceți spectacol pînă și din durere!

O VOCE: Femeie!... Ucigașul este în mina justiției! Fii demnă, ar trebui să dai un exemplu!

MAMA COPILULUI UCIS: Să vă văd pe voi dînd un exemplu în timp ce aveți copilul ucis! Voi ați venit aici să vă distrați!

O VOCE: Noi?!... Ani de zile am fost victime ale acestor bandiți. (Vrea să-și arate rănile.) Uite!

(O fată, care o însoțește pe Mama Celui Ucis sare în fața ei. Strînge în mînă prăseaua unui cuțit ascuns la sîn.)

FATA, PE NUME IRINA: Să nu îndrăznești s-o atingi!...

VOCEA: Dar eu vroiam doar să-i spun...

IRINA: Și pînă acum ce-ai făcut?

ALTĂ VOCE: Are dreptate!... Vremea zisului a trecut!

ALTĂ VOCE: Atunci să trecem la fapte!

ALTĂ VOCE: Fără să-l judecăm?

ALTĂ VOCE: Astuia nu-i trebuie judecată!... (Duce mîna la bregată) Atît îi e de ajuns!...

VOCEA ANTERIOARĂ: Mă rog, puneți-i călușul în gură, astupați-i privirile, legați-l la mîini și picioare, tăiați-i capul și azvîrliți-l în coșarniță, dacă nu vă recîștigați demnitatea decît reinstaurînd tirania...

ȘCHIOPUL: Pentru o zi!... (Rugător.) Haideti să reinstaurăm tirania măcar pentru o zi!... După tirania de un sfert de secol a unui singur, ce mai contează tirania de-o zi a celor mulți!...

(Strigăte entuziaste și dezaprobatore în același timp.)

IRINA: Mamă, ti-e frig?

MAMA COPILULUI UCIS (tînguindu-se): Cum a putut sceleratul acela să tragă într-un copil!... (Ridică privirea, dar din cauza durerii nu mai vede nimic.) Unde e?...

O VOCE: S-a dus să-și facă nevoile! Cît timp încă le are! (Rîde ciudat, aproape invidios.)

ALTĂ VOCE: Auzi! Lumea-i cu ochii pe el și el își face nevoile!...

ALTĂ VOCE: De unde o fi adus ghilotina asta?

ALTĂ VOCE: Se zice că din străinătate. Ajutor umanitar! Nici nu a început revoluția asta și era trimisă spre noi pe căile cele mai rapide...

ALTĂ VOCE: Și taie doar capete vinovate?

O VOCE: Face de toate!

ALTĂ VOCE: Atunci să-l dea drumul!

ALTĂ VOCE: Ai puținică răbdare... Execuția asta va fi un exemplu!

Ca o ilustrare a celor spuse, apare un car de reportaj. În ciuda aparatului moderne, lucrătorii televiziunii sînt îmbrăcați medieval. Din cauza asta, ochelarii, lîntșoarele de la ochelari, instrumentele de măsurat lumina și toate celelalte, fac cu încredințarea medievală o combinație stranie. Cei din piață le fac loc să treacă și să se instaleze cum vor, unde vor, în piață, pe eșafod. Ba, după un timp, încep să roiască în jurul lor, să se plaseze în locuri favorabile, în cazul în care începe filmarea să intre în cadru și ei. Printre tehnicieni și mulțimea de aparate, își face loc cu stîngăcie o femeie corpolentă cu o sacoșă în mînă. Privește mirată.

FEMEIA CORPOLENTĂ: Ce se dă aici?...

O VOCE: O execuție. O ghilotinare-n direct. Pofțiți mai în față, o să vedeți mai bine!

FEMEIA CORPOLENTĂ: Numai o execuție?!... Ca și cum de asta am duce noi lipsă!... (Dispare dezamăgită.)

Liniște. Întunericul e tot mai dens, mai substanțial. Pare încărcat de o putere intensă, magică. Apoi, de undeva, apare o lumină stranie, nefirească. Și odată cu ea, ca printr-o ușă deschisă, pătrunde un aer proaspăt, neașteptat. Personajele de pe scenă, atinse parcă de boare, nu se mai mișcă. Par încremenite, statui împietrite, de care timpul se apropie ca o revelație mult așteptată. Lumina inundă centrul scenei. Și odată cu ea, nu se știe de unde, apare un copil. Sau un zeu. Sau o binecuvîntare capabilă de minuni. E, poate, chiar Ariel. Și poate din cauza asta, personajele de pe scenă nu mai reușesc să se miste? Ca în prezența acestui tînr copil ca un zeu, să nu pară toți niște bieți Calibani?... Sau pentru că tînrul este înfășurat într-un drapel tricolor cu mijlocul găurit, ca-ntr-o legendă?... Deși, este posibil ca această apariție miraculoasă să nu existe decît în visul lor temător.

COPILUL UCIS (ridică două degete în formă de V): Victorie! Am învins pentru voi! Libertatea este a voastră! De modul cum o veți folosi va depinde acum totul... Dacă o folosiți bine veți fi

binecuvântați de prezent și de viitor, dacă o veți irosi, de azi înainte, voi veți fi tiranii noștri, ai celor sacrificați fără rost. Nu uitați asta! Singele nostru scurs poate acoperi toate crăpăturile neînțelegerii! Puteți păși liniștiți, nimeni nu vă mai urmărește în afara propriei voastre conștiințe. Dea Domnul să fie curată!... Pe trupurile noastre cresc flori și ard luminări! Ba, și citeva dintre acele carne de partid care au legitimat crima și tirania împotriva mulțimii, a românilor împotriva românilor!... Ce ciudat, ieri încă trăgeau în noi și astăzi cred că își spală păcatul prin micuțul lor rug ideologic!... Timpul arderii unui carnet de partid li se pare de-ajuns pentru a redeveni etici, morali și gata să-și pună experiența lor de călăi la dispoziția libertății abia cistigate. Libertate, ai grijă!... Din momentul în care vei accepta un singur călău lângă tine, numele tău va deveni tiranie! Poate din cauza asta dorește poporul să-și vadă tiranii executați. Nu pentru că ar iubi eșafodul, butucul, tășul cuțitului strălucitor în cădere. Pentru ca odată cu execuția fiecăre să se despartă de partea cea rea din propria-i ființă. Parte pe care ați văzut-o cu toții când noi am umplut caldarimul de singe. Și care în loc să ne ocrotească, a alergat să jefuiască palatele părăsite. Bunuri jefuite de la bunii jefuitori. Tablouri de artă, sfeșnice și lămpi de argint, cîntare de aur!... (Pauză.) Cîtă confuzie cînd îți ratezi șansa de libertate!

Aruncă drapelul în aer, dispăre. Cîneva din mulțime îl adună de jos și îl înfășoară. Odată cu dispariția acestui copil miraculos, personajele de pe scenă încep să respire, să privească în jur. Aerul devine normal, mișcarea iarăși confuză. Cîneva, care adormise, se trezește, privește mirat la mișcarea din jurul său.

ADORMITUL: Ce e?... Ce s-a întîmplat?...

O VOCE: Europa-i cu ochii pe noi, și el doarme!

Este întrerupt de o rumoare puternică. Este adus Teroristul-Ucigaș. Toți se îmbulzesc în jurul eșafodului să îl vadă mai bine. Lucru ciudat, acesta înaintază calm, nepăsător. Și lucru și mai ciudat, acest fel de a se comporta, sau poate modul în care mestecă o gumă de mestecat - de parcă ar fi o hrană zeiască - îi intimidează pe cei care-l privesc. Strigătele, injuriile încetează, își pierd virulența, pe măsură ce Teroristul se apropie de eșafod. Un ziarist începe să îl facă fotografii.

ZIARISTUL: Hei, ticălosule!... Ticălosule!...

Teroristul se face că nu l-a auzit. Mestecă guma indiferent.

ZIARISTUL (mirat): Nu vrea să vorbească? De ce?

REPREZENTANTUL REVOLUȚIEI: Un condamnat care își așteaptă pedeapsa capitală nu are dreptul la asta. Spiritul său se dezvăță de cele lumești. Trupul său e o anticameră pentru moarte.

ZIARISTUL (încuiat): Și totuși, o vorbă ar putea să îmi spună!

(Se apropie de el, îl înfrîntă, fără vreun rezultat.)

O VOCE: Ce îl tot sîciți?... (Celorlaltii). E ca un corb! Dă tircoale cadavrului cît mai e viu. Face rotoace în jurul lui. Face cercuri, ca Arhimede! Și cîrîie, cîrîie: "Noli me tangere!" Dacă mi-ar fi teamă vreodată de Dumnezeu, ar fi la gîndul că este intelectual!

ZIARISTUL: Nu sînt intelectual! Sînt doar un colecționar de cuvinte. Trăiesc de pe urma acestora!

VOCEA: Atunci cuvintele să te ierte!

ZIARISTUL: M-ar ierta ele!... Dacă n-ar ști că-i mai rentabilă injurătura! (Rînjește satisfăcut de propria replică. Dar Teroristul nu pare să-i fi urmărit dialogul. Probabil că nu l-a interesat. Sau preferă monologul interior. Ziaristul reia insistent.) Dă-mi un răspuns, înțelege-mă și pe mine. Sînt unul care trăiește din firimituri. Dar fii atent, de mine depinde să intri-n istorie cu o vorbă mai acătării. Sau cu o mișcare... un gest... (Liniște plină de așteptare, curioasă de-o parte, plină de speranțe de alta. Și într-adevăr, Teroristul se mișcă. Cu un gest larg, duce mîna la spate și se scarpină-n fund. Murmure.)

ZIARISTUL (după o scurtă dezbatere): Mă rog! Și din asta se poate face ceva! (Și fuge să ocupe un spațiu pe prima pagină. Operatorii de televiziune filmează de zor. Teroristul se duce în spatele ghilotinei, deschide o ușiță de frigider și scoate de acolo ceva de mîncat, de băut. Murmure uluite, jignite.)

O VOCE: Ce facem?

ALTĂ VOCE: Așteptăm judele.

ALTĂ VOCE: Sîi ucigașul?

ALTĂ VOCE: Mîncîncă!

VOCI! (mirate): Mîncîncă?!... Mîncîncă?!...

ALTĂ VOCE: Mîncîncă!...

ALTĂ VOCE: Dar dacă nu mîncîncă?...

VOCI: Cum?... (Toți privesc la Teroristul care înfulecă.)

ACEEASI VOCE: Dacă trage de timp?... (Pauză.) Vedeți, această întrebare: Mîncîncă sau trage de timp?...

VOCI: Să tragă de timp?...

ALTĂ VOCE: De unde-ți veni?... De unde-ți veni?... Păi n-are țara asta atîta mîncare!... Nu vezi?... Îi e foame și lui. Ce dacă-i ticălos? Ce, ticăloșii n-au burtă?... Ba au!... Și încă ce burtă!... Burtă sănătoasă în trup ticălos!

ALTĂ VOCE: Atunci să-i venim odată de hac!

ALTĂ VOCE: Ii va veni ghilotina!

ALTĂ VOCE: Deocamdată îi dau să mînce! Sau să tragă de timp?...

Și ura împotriva Teroristului crește, toți se apropie de ghilotină. În clipa cînd, din mai multe părți, se aud niște răpăituri. Nu se știu ce depărtare se mai duc lupte. Toți cei din piață se ghemuiesc speriați. Unii se culcă pe jos. Doar Ucigașul se duce nepăsător în spatele ghilotinei și scoate de acolo o sticlă de Coca din care bea. Ceva trece pe deasupra capetelor lor, uruind. Pare o pasăre mare, metalică. Și toți, absolut toți, ridică privirile temători, ca și cînd în pasărea metalică ar fi cel la care se gîndesc fără nici o excepție cei din piață. Sau doar cu excepția Teroristului. Astfel că atunci cînd pasărea a dispărut, ura împotriva Teroristului, a siguranței sale, e și mai puternică.

VOCI: La moarte, la moarte!...

ALTE VOCI: Ce atîtea discuții! A ucis, să plătească!

REPREZENTANTUL REVOLUȚIEI: Domnilor, fiți liniștiți! Totul se va desfășura potrivit legilor încă-n vigoare! Și legile în vigoare sînt nemiloase cu dușmanii poporului! (Murmure mulțumite.) Iar Teroristul de față este un dușman al poporului! (Urale mulțumite.) Nu știu dacă întotdeauna a fost un dușman al poporului! (Proteste și huiduituri.) Dar acum sîntem siguri că el este un dușman al poporului!... (Urale.) A lovit, a schingiuit, și nu de puține ori a ucis la comandă neavînd nici măcar scuza unei erori omenestii!... (Huiduieli.) Și aceasta este o ghilotină!... (Cu emfază.) O ghilotină umanitară!... O culme a noului mecanism de justiție latin și chirilic dar pe care vitregia istoriei a silit-o să se inspire și din experiența Orientului Mijlociu și îndepărtat!... Să nu vă lăsați înșelați de forma ei statică, desuetă! Fiecare componentă a ei a fost construită după măsura nemiloasă și crudă a acestui sfîrșit de mileniu care a dat atîția mari criminali! Ea nu vede dar se mișcă! Nu aude dar execută comenzi și, în pauze, poate să și cînte! Marșuri, oratorii și cîntece patriotice. Uneori, la dorință, și cîntece lăutărești! (Către o parte a mulțimii.) Nu, în privința liederurilor nu garantăm!...

MAMA COPILULUI UCIS (disperată): Voi vreți să-l faceți scăpat!... Voi vreți să-l faceți scăpat!...

REPREZENTANTUL REVOLUȚIEI: Fiți liniștiți, femeie!... Doar nu vrei să spui că printre cei din mulțime ar exista unul singur care nu ar dori răzbunare!...

SCHIOPUL (topăind): Vreau să-i văd capu-n coșarniță!... Vreau să-i văd capu-n coșarniță!...

REPREZENTANTUL REVOLUȚIEI (către Femeie): Pe de altă parte, datorită durerii tu nici nu mai vezi!...

MAMA COPILULUI UCIS (speriată): Ba văd!... Ba îl văd pe copilul meu cu fața înșingerată și trupul sfîrtecat de gloanțele vidia. (Nedumerită.) Ce-i asta vidia?... Cum poate un cuvînt fără rost, fără vreun înțeles, să sfîrtece un copil?... (Caută să vadă dar nu reușește.) Atunci fă-mă și pe mine, Doamne, un simplu cuvînt! Doar un simplu cuvînt fără vreun alt înțeles decît cel de a sfîrteca înțelesuri. Fă-mă și pe mine vidia, Doamne!... (Scoate un țipăt și vrea să se repeadă spre eșafod. Cei din jur se dau la o parte pentru ca femeia orbită de durere să nu se lovească de ei. Fata ei o urmează puțin, apoi se întoarce cu mîna ascunsă la sîn unde ține cuțitul. Prîndind Teroristul, se ghemuiește alături de eșafod. Teroristul privește la ea nepăsător. Prin mulțimea din piață își face loc un tînar cu o brasardă la brăt. Toți îi fac loc. Acesta suie pe eșafod.)

REVOLUȚIONARUL (către Reprezentantul Revoluției): Completul de Judecată e gata format! Va fi condus chiar de către Generalul Dreptate!... Din păcate, în privința execuției, a intervenit o mică modificare...

REPREZENTANTUL REVOLUȚIEI: S-a amînat?

REVOLUȚIONARUL: Mai rău!

REPREZENTANTUL REVOLUȚIEI: Va fi grațiat?...

REVOLUȚIONARUL: N-avem călău să îl execute!

REPREZENTANTUL REVOLUTIEI: Și breasla asta este pe ducă!... SCHIOPUL (care i-a auzit): Așa e!... Când crește numărul lăudătorilor, scade cel al producătorilor!...

REPREZENTANTUL REVOLUTIEI: Extraordinar! Ca să triumfe, democrația are nevoie de un călău, iar dacă are călăii nu mai este democrație!... Ce facem?... Poporul așteaptă!... Fără a mai vorbi de cei care ne-au trimis ghilotina. (Arată la operatorii de televiziune.) Au promis că vor urmări modul în care o folosim! (Arată la mulțimea din piață.) N-am putea să recurgem la unul dintre ei?

REVOLUȚIONARUL: Fii serios, vremea amatorismului a trecut!... (Priveste la Condannat.) Si zici că el a reparat ghilotina?

REPREZENTANTUL REVOLUTIEI: De două ori!...

REVOLUȚIONARUL: E bun!... E foarte bun!... (Către Terorist.) Cum te numești?...

TERORISTUL: Sînt un ucigaș!... Am ucis oameni nevinovați, vreau să plătesc!

REVOLUȚIONARUL: Cunoșc faza! E tipică! După momentul de violență urmează căința. O să treacă și asta!

TERORISTUL (se apropie de el): Așa zic și eu! Să treacă cît mai repede totul!

REVOLUȚIONARUL (panicat): Nu te apropia, ce, ai înnebunit? Vrei să se creadă că avem ceva împreună? Acum cînd am fost ales în conducerea Frontului Revoluției? Stai liniștit! Ia o mîtră spășită! Fii mai rezervat! Să se creadă că prezența mea incoruptibilă te-a speriat! (Tare, privind spre mulțime.) Slavă poporului victorios! A învins cu mîinile goale! I-a îngenunchiat pe cei înarmați pînă-n dinți!... Mielul a devenit lup, lupul a devenit mielușel, unul plînge de bucurie, celălalt rîde fără motiv și în lipsa unui meseriaș priceput, ghilotina șomează! (Rumoare.)

ADORMITUL: Ce fac acolo?

O VOCE: Duc tratative... Discută!

ALTĂ VOCE: Zice că cel care a tras trebuie să plătească!

ADORMITUL: A tras! A ucis! În timp ce majoritatea oamenilor simpli dormeau...

O VOCE: Cum? Dumneata ai dormit?! (Scandalizat.) Unde-am ajuns?

Ca un om care a dormit mai tot timpul să ceară executarea unuia care a luptat! (Discuții, busculadă.)

REPREZENTANTUL REVOLUTIEI (privind la mulțime): Și totuși... Eu cred că am putea recruta un călău dintre ei.

REVOLUȚIONARUL (studiază mulțimea): Sînt prea comози!... Prea derutați... Preferă rolul de spectatori...

REPREZENTANTUL REVOLUTIEI: Eu n-aș paria! Spectacolul revoluției scoate la lumină călăii de unde nici nu te aștepti!

REVOLUȚIONARUL: Și Generalul Dreptate sosește! (S-a hotărît.) Să-i întreb dacă... (Face semnul tăierii gîtlui.)

REPREZENTANTUL REVOLUTIEI: Ușor, ușor!... Nimeni nu devine călău doar de dragul unui biet mărunțiș! Mai întîi îi fluturi prin față cîteva vechi principii, naționale, niscaiva idealuri de libertate și neafîrnare, îi aduci amînte de binele public și abia cînd se coace momentul îl accepti voluntar! Pentru că nu uita, meseria asta e prea puțin onorabilă... Mai întîi ar trebui să faci un apel în sensul celor spuse ceva mai înainte...

REVOLUȚIONARUL (ezitînd): Celor de aici?

REPREZENTANTUL REVOLUTIEI: Celor de aici!

REVOLUȚIONARUL (cu un zîmbet): Dragi prieteni! Fii ai acestei revoluții!... După cum știți, după cum auziți, luptele n-au încetat, forțele obscure de-aici și de acolo, după ce au compromis idealurile socialiste, așa și pe dincolo, acum atacă din nou! Avem nevoie de voi! Veniți, săriți să ne ajutați, peste o lună, peste o oră, o zi, va fi prea tîrziu! Iar copiii noștri care mai luptă pe străzi o să vă strige chestia aia cu "Lasilor, lasilor, lasilor!..." (Mai încet.) E bine?

REPREZENTANTUL REVOLUTIEI: E bine!... Dă-i înainte!...

REVOLUȚIONARUL: Dar nu mișcă nimeni!

REPREZENTANTUL REVOLUTIEI: Fals! Mișcarea există dar se produce încet. Încă e o mișcare interioară, erodînd indoielile, nesiguranța, vechile inerții și mentalități, mai este pînă la un consens...

REVOLUȚIONARUL: Fără execuție, nu e revoluție!... Călăii poporului au fost arestați, călăii poporului trebuie executați!... (Pauză.) Nici o mișcare! (Priveste atent.) Încă ezită, încă se socotesc mai presus, încă își zic că vecinii de-alături sînt mai potriviți decît ei. Dar parcă îi văd, peste o zi, o oră, o săptămînă, vor fi din nou niște călăi greu de strunit și la un singur semn sau cuvînt se vor îmbulzi spre mecanismul de declanșare al ghilotinei ca spre pomana lui Dumnezeu!... Dar acum mai ezită! Se mai cred oameni, nu ucigași! Și poate că au dreptate... Dacă ucigașii ar fi fost niște străini!... (S-a hotărît.) Schimbăm planul! Apelăm la profesioniști!... Sau, totuși, vrea cineva să ne ajute? (Evident că a pus o întrebare

retorică. Fără să mai aștepte și un răspuns. Doar că din mulțime, apare o femeie în vîrstă. Revoluționarul o privește uimit, nevenindu-i să creadă.) S-a oferit totuși, cineva? (Dezamăgit.) Doamnă, asta-i o treabă pentru cineva mai energic, mai potrivit!...

FEMEIA ÎN VîRSTĂ (înaintînd): Atunci sînt cea mai potrivită. Ucigașul acesta e fiul meu!

Rumoare. Teroristul privește la ea mai atent. Ceva s-a mișcat se pare în el. Și poate tocmai din cauza asta a mai scos o gumă din buzunar. Cu speranța că frămîntînd-o între fălcile lui hotărîte, va trece și de încercarea asta. Femeia în vîrstă a suit pe eșafod. Murmurul mulțimii au încetat. Pare o intelectuală a cărei viață chiar dacă nu s-a scurs în foamete și mizerie, totuși nu a stat prea departe de ele. Dacă și-a păstrat ceva nestîrbît, aceasta e demnitatea. Pe care, acum, este pe cale s-o piardă. Asta se vede după felul în care și privește copilul și nu știe cum să înceapă. Așa că tace. Și tăcerea asta îl cutremură și pe cel care stă rezemat de butuc ca lîngă singurul sprijin.

MAMA TERORISTULUI: Ți-e frig, dragul meu?... Tremuri?... la broboada asta cernită-n avans și te-acoperă. Ca în cele cîteva minute care ți-au mai rămas de trăit să nu se spună că n-ai fost tratat omeneste...

TERORISTUL: Mulțumesc, Doamnă!... (Dar nu o ia. Rămîne așa, cu pieptul dezgolit, tremurînd.)

MAMA TERORISTULUI: Și eu ți mulțumesc! Că mi-ai răspuns... Dar de ce îmi spui Doamnă, sînt mamă ta, doar... Deși, eu te-am învățat dragostea pe tine și pe fratele tău... Dacă nu știi, el încă luptă în primele rînduri cu cei revoltați... (Pauză.) Am auzit că aici e un fel de execuție și am trecut întîmplător să o văd... Așa cum întîmplător am văzut și copiii uciși de tine. Unul are o rană în piept cît o gaură dintr-un steag renăscut! (Țipă privindu-și copilul.) Nu tremura de frig cînd eu ți vorbesc despre cei uciși!

TERORISTUL: Greșiți, Doamnă! Nu frigul mă face să tremur, ci moartea din mine! (Își arată pieptul dezgolit, descheiat.) Mă zgîlție pe dinăuntru!... Mă scutură fără milă! Se agată de oasele pieptului meu ca de gratiile unei celule. Și eu trebuie să fac tot ce pot să o țin, că dacă scapă din nou...

MAMA TERORISTULUI: Poate n-ar mai trebui să te gîndești atîta la moarte....

TERORISTUL: Da, poate n-ar trebui să mă gîndesc atîta la ea...

A tăcut. Ochii săi privesc din nou nepăsători, undeva. În trecut. Dar se aude o împuscătură. Una singură. Și totul devine tăcut și inutil ca atunci cînd încerci să explici cuiva că "a trecut un inger" cînd, prin aer, a trecut numai un glonte.

MAMA TERORISTULUI: Dar te-am întreb: De ce îmi spui Doamnă?... Pentru că ți-e mai ușor să te desparți de mine, așa?...

TERORISTUL: De ce nu?... Doar tu vrei să te desparți de mine "așa"? Ba, mai mult, să-mi desparți chiar cu mîna ta capul de trup?... (Zîmbește. A redevenit copilul de altădată care continuă vechile jocuri cu mama lui. Vechile jocuri din dormitor sau din bucătărie.) Chiar tu?... De ce?... Că n-ai făcut doar un copil ci doi?... Dintre care unul este erou și celălalt trădător?...

MAMA TERORISTULUI: Eu am avut pentru amîndoi aceeași iubire.

SCHIOPUL (care s-a suit pe eșafod, se apropie și îi dă o palmă Teroristului): Ce ticălos!... Își acuză și mama acum! S-a folosit de eroare și a făcut din ea o oroare!... (Îl mai lovește o dată cu o sete fără putere.) Na!... Ți-aș mai da, dacă aș putea!

TERORISTUL: Greșești tătice!... Ți-ai întrebuița puterea pentru ceva mult mai plăcut! (A spus-o ca pe o glumă dar nici lui nu-i vine a rîde. Stă în picioare și tremură. Și din cauza asta afirmația lui capătă o valoare aparte. Schiopul nu înțelege, nu vrea să se lase.)

SCHIOPUL: Nerușinatul!... Noroc cu revoluția asta că altfel mai umpleai și acum bulăvardul cu urina trecerii voastre!

TERORISTUL: Ce-i tot dai cu revoluția? Te lauzi cu ea ca și cum adineauri ar fi ieșit de la tine din pat. Vai de revoluția care intră în cîrdășie cu toți impotenții!

SCHIOPUL: De mine să nu-ți bați joc!... De mine să nu-ți bați joc! (Sare la el să îi rupă cămașa. Teroristul rămîne nemișcat, tremurînd. Schiopul e luat de lîngă el.)

TERORISTUL (calm, surfînd): Port în mine trădare și moarte!...

SCHIOPUL (de jos, de lîngă ghilotină): Trădare și moarte cu aripă! Degeaba, cînd pasărea e stricată, ciorba nu se înai drege! O arunci la gunoi!

TERORISTUL: Eu unul nu m-aș grăbi! Mai poate fi folosită la nis-

cai cantine. Timpurile de criză încă nu au apus chiar dacă sintem ajutați de apus!...

A tăcut. Afirmația pare prevestitoare de rele. Și oamenii, obișnuiți cu destule, sînt gata s-o ia și pe asta de bună. Și tac speriați. Mai ales că Reprezentantul Revoluției și Revoluționarul au dispărut undeva. Pauză.

MAMA TERORISTULUI: ... și dacă tot am trecut pe aici mi-am zis să-ți aduc și ultima ta mîncare! (*Scoate un șervețel dintr-o sacoșă apoi întreabă necruțător.*) Spune-mi măcar acum!... (*Întinde masa.*) Dacă nu ca unei mame căreia i se frînge inima de durere, măcar ca unei Doamne stimate și respectabile... Cum... Cum ai putut să tragi în niste copii?

TERORISTUL: Am fost pregătiți pentru lipsa de milă. Și ca să nu apară nici chiar întimplător un asemenea sentiment, ne-au drogat. Înțelegi?... Iată de ce tremur acum... Nu de frig sau de frică, ci din lipsă de praf!...

MAMA TERORISTULUI: Te-au îmbolnăvit!... Și eu am vrut să te ucid cu miinile mele!... (*Hotărîtă.*) Am să vorbesc cu tatăl tău. El încă e la putere!... Am să îi spun... Dacă nu a aflat pînă acum!

TERORISTUL: Tac!... Nu înțelegi că eu vreau să mor!... Că doresc asta?...

S-a ridicat. Își privește mama care a amuțit de durere. Trupul i se agită spasmodic. Nu mai suportă să fie privit și se întoarce cu spatele. Fără să-și dea seama se apropie de Irina, care-l pîndește la marginea ghilofinei. Dar nu o vede.

MAMA COPILULUI UCIS (*apare sub ghilotină*): Unde e?... Unde e?...

Șchiopul se apropie de ea și îi dă un cutit. Apoi o îndrumă spre ghilotină, aproape de Terorist. Ea îl atinge, îi pipăie. Ridică cutitul și îl îndreaptă spre pieptul lui. Dar nu lovește. Șchiopul începe să sară în jurul lor. Îi strigă Femeii.

SCHIOPUL: Lovește!... Lovește!... De ce nu lovești?!...

MAMA CELUI UCIS (*Teroristului*): Te-aș putea omorî! Știi asta?...

MAMA TERORISTULUI: Știe!...

MAMA CELUI UCIS: Atunci de ce nu se teme? De ce nu cere iertare? (*Caută cu privirea slăbită pe cea care îi vorbește.*) Tu cine ești?

MAMA TERORISTULUI: Sînt ființa cea mai oropsită din lume. La fel ca și tine!

MAMA CELUI UCIS: Greșești! Oropsită ca mine nu este nimeni! (*Se apropie, îi pipăie fața.*) Iartă-mă! Durerea ți se simte pe față. Cine ești?...

MAMA TERORISTULUI: Sînt numai o mamă! Care se roagă ca fiul ei să fie executat cît mai repede...

MAMA CELUI UCIS: Ciudat!... El nu pare speriat! Ba, ar părea împăcat chiar și cu soarta dacă nu i-ar lipsi ceva...

MAMA TERORISTULUI: L-au drogat ca să poată ucide. Și acum, îi lipsește doza liniștitoare...

Mama Celui Ucis scoate dintr-un buzunar un pliculeț și i-l dă Teroristului.

MAMA CELUI UCIS: L-am adus pentru copilul meu, în speranța că o să-i aline durerile. Dar acum, el e dincolo de durere...

MAMA TERORISTULUI: Faci asta pentru un ucigaș?...

MAMA CELUI UCIS: Fac asta pentru mama lui.

Teroristul își leagă brațul cu un elastic și își face injecția. Chipul său răvășit pînă atunci, se destinde.

TERORISTUL (*mamei celui ucis*): Orcine ai fi, Dumnezeu să te binecuvînteze!

MAMA CELUI UCIS: Orcine ai fi, Dumnezeu să te judece! Deși, mai întîi ar fi trebuit să te sugrum cu miinile mele! Atît de tînăr și de grăbit să te înlînești cu propria moarte. Fără să-ți pese că lași în urmă atîtea suflete răvășite!... Asta să fie noua concepție despre viață? Așa-zisa civilizație?... Atunci mai bine rămînem într-o peșteră...

TERORISTUL: Nu noi am părăsit peșterile măicuță, ci ele ne-au retras contractul de închiriere...

MAMA CELUI UCIS: Vorbești ca un războinic care se vrea subit

înțelept!

TERORISTUL: Încă n-am devenit! Încă mai dau din gură! Încă mă faloșesc! Încă miros!... A om viu și speriat!... Cînd voi plăti pentru toate astea, voi deveni un hoit înțelept!...

MAMA CELUI UCIS: Dă-i înainte!... Bate-ți joc de tot ce e viață și de femeia asta care a avut nenorocul să-ți fie mamă pînă-n ultima clipă.

TERORISTUL (*tipă*): Doamnă, peste cîteva clipe, eu voi fi cel executat! (*Revine la nepăsare, morfina e pe cale să-și facă efectul.*) Puțin îmi pasă de cine mă judecă!

MAMA CELUI UCIS: Dacă cineva ar avea dreptul să te judece sau să te condamne, aceasta ar fi mama ta! (*Ezițînd.*) Și poate... eu! În cazul că aș fi sigură că tu l-ai ucis pe copilul meu!

TERORISTUL: Și dacă ați fi sigură?... (*O ațîță. E clar că vrea s-o irite, să rupă relația de apropiere creată între ei, între un ucigaș și mama unui copil ucis.*) Era unul mic... Cu părul negru și creț. Purta un maieu pe care scria Kiss me!...

MAMA CELUI UCIS (*mamei teroristului*): Și cînd era mic mințea atît de firesc?

MAMA TERORISTULUI: Mințea cu toate ocaziile. Mai ales cînd refuza să mănînce... (*Către Terorist.*) De ce nu mănînci?...

TERORISTUL: Nu-mi place să mănînc singur! Nu mi-a plăcut niciodată! (*Teatral, parodic.*) E cineva dispus să ia ultima mea masă cu mine?

IRINA (*de lîngă eșafod*): Eu am!... (*Se apropie.*)

TERORISTUL: Ești curajoasă! Pentru ce faci asta?

IRINA: Presupun că ești un om de cuvînt! Și va fi pentru tine ultima masă.

TERORISTUL: Am să mă țin de cuvînt!

IRINA: Pentru că, altfel, va fi ultima pentru mine! Ți-o jur!...

Pune prosopul, mîncarea pe butuc și începe să o împartă. Taie pîinea cu cuțitul ascuns.

TERORISTUL (*privind-o*): Ceremonia asta am mai văzut-o!... (*Mănîncă.*) Nu te întreb cine ești, de ce îmi dorești moartea... (*Mănîncă.*) În alte împrejurări poate ai fi fost îndrăgostit de mine... (*Mănîncă.*) M-ai fi tîrit duminicile pe străzi, prin parcuri, să mă săruți sub fiecare copac... (*Mănîncă.*) Și prin muzeele de artă să mă săruți sub fiecare tablou... (*Mănîncă.*) M-ai fi dus probabil la sala Dalles pentru că acolo sînt puțini vizitatori și multe săli și tablouri... (*Mănîncă.*) Și poate că m-ai fi pus să strig alături de tine împotriva tiranului!... (*A terminat de mîncat.*) Ce puțin îi trebuie unui om ca să fie de-o parte sau alta a baricadei!... (*Se șterge la gură cu dosul palmei.*) Mulțumesc, mi-a priit!...

IRINA: Să-ți fie ultima masă!

S-a ridicat. Din depărtare se aud tropăiturile unui pluton de soldați care se apropie în pas alergător. Intră în scenă conduși de un ofițer. În urma lor apare Reprezentantul Revoluției.

OFIȚERUL (*comandînd tare ca să facă impresie*): Un-doi!... Un-doi! Plutoon, stai!... (*Suie pe eșafod.*) Oameni buni, cetățeni ai Republicii!... Am venit să anunț că Generalul Dreptate va veni ca să facă dreptate!... Ați luptat, au existat victime, îi vom slăvi, îi vom introduce în cărțile de istorie, indiferent dacă sînt tineri, bătrîni, ei au strigat "Vom muri și vom fi liberi" și acum sînt liberi pentru că au murit!... Dar noi nu-i vom ierta niciodată pe cei care au tras în propriul popor! Pentru că cine trage în popor... cine trage în propriul popor e ca și cum... e ca atunci cînd... e în așa fel că nici nu mai am cuvînt!... Dar înainte de asta am fost trimis să vă spun că armata e cu voi!... Gen Milea a fost sinucis, gen Stan e cu piciorul în ghips, gen Duță a murit, gen Gușă a răgușit, gen Vlad e în CC, în timp ce noi ne-am retras în unitățile noastre și urmărim luptele la televizor!... Și acum să trecem la fapte. (*Se întoarce spre Terorist și-l întreabă degajat.*) Locotenente Iovan, unde e ucigașul?...

TERORISTUL: Idiotule!... Idiotule!...

OFIȚERUL: Locotenente Iovan, te-am întrebat: Unde e ucigașul?...

SCHIOPUL (*arată spre cei doi*): S-au trădat!... S-au trădat!...

OFIȚERUL (*face un pas înapoi*): Dar e o eroare!... (*Arată spre Terorist.*) Acest ofițer nu poate fi acuzat! E încă sub ordin!... Nu poate fi acuzat decît după ce se prezintă în fața superiorilor săi!... (*Multimea se apropie amenințătoare. Ofițerul, speriat.*) Soldați! Rămîneți aici și îi țineți sub pază! Trebuie să raporteze Comandan-tului.

Teroristul se smulge din miinile lor și dispăre-n mulțime.

OFIȚERUL (*disperat*): A evadat de la datorie!... A dezertat de la propria sa execuție!...

REPREZENTANTUL REVOLUȚIEI (*degajat*): Nu pentru mult timp! Cei de față sînt niște patrioți respectabili!

OFIȚERUL: Pluton!... Adu-neară!... Pas alergător, înainte!... (*Plutonul pornește.*) Un-doi, un-doi!... Un-doi!... Un-doi!...

Reprezentantul Revoluției rămîne pe loc, privind la mulțime cu un zîmbet complice.

Întuneric

ACTUL II

Același loc, în zori.

Timpul, neputînd fi unul tragic, în care omul nu poate să schimbe nimic, decorul este modificat. Eșafodul este undeva, mai în spate. Umbra fumegîndă, de la începutul piesei, a fost adusă ceva mai aproape de rampă. Este carcasa metalică a unui tanc care a ars. Pe scaunul de la turelă, scheletul unui tanchist. Are oasele afumate, casca i s-a topit și metalul încins i s-a scurs peste țeastă și pe orbite, pe umerii gelatinați.

Teroristul șade ascuns lîngă silueta înfricoșătoare a tancului. Și-a confecționat din zdrențe un veșmînt prețios, dar chiar și așa, murdar și plin de funingine, ar putea fi recunoscut dacă cineva ar îndrăzni să se apropie, dar mulțimea pare mult mai atrasă de prezența insolită a ghilotinei. Din cînd în cînd, ca și cum ar dialoga cu Teroristul, din tanchistul care a ars, se ridică spre înălțimi un fir vag, de fum.

Întunericul se îngîdă cu lumina de zori.

Nu se văd decît siluetele întunecate ale celor care, adunați, fac din revoluție un spectacol de stradă. Parcă ar fi într-o pauză de teatru, atît stau cei de acolo de alături, de nemîșcați și de împăcați. Sau, de parcă ar sta la coadă așteptînd mașina cu pline sau lapte. Dacă a aștepta mașina de pline sau lapte poate însemna liniște, împăcare... Se fumează cu sete, jăraticul țigărilor luminează semîntunericul ca niște suspine scurte, tăcute. Încet, pe nesimțite, o umbră se strecoară spre tanc. E Irina. Ține cuțitul în mînă, la vedere. Teroristul privește la ea indiferent. Jocul acesta durează cîteva clipe. În cele din urmă, Irina lasă cuțitul din mînă. Liniște. Cîteva rachete luminează cerul.

Pe eșafod, silueta Reprezentantului Revoluției. Are aceeași privire complice, surîzătoare, ca la sfîrșitul actului I. Așteaptă pe cineva sau mimează doar că așteaptă ceva, pe cineva. Pe o scenă, chiar și a revoluției, orice atitudine devine atît de teatrală...

TERORISTUL (*Irinei*): Mai durează mult?

IRINA: În curînd va fi dimineată!

TERORISTUL: Cum se luminează mă dau în mîinile lor. (*Tremură iar.*) Nu mai rezist! Mai bine mort decît fără să mă droghez!...

(*Zîmbind.*) Dimineata dădeam grăunțe la porumbei. Aveam acasă unul voiajor, cu ciocul pătat. Era singurul care nu făcea nici o deosebire între mine și fratele meu... Cît de neliniștiți erau ceilalți porumbei cînd ne vedeau împreună!...

(*Rece, nepăsător.*) De ce nu m-ai înjunghiat?... Totul ar fi fost mult mai simplu! Ai fi avut toate motivele.

IRINA: Nu de motive duc lipsă, ci de curaj!

TERORISTUL: Și curajul se poate învăța...

IRINA: Nu-mi place să învăț de la alții!

TERORISTUL: Cuiat! Asă spuneai și fratele meu, Petre. Și refuza să își mențină echilibrul pe balansoar, deși tatăl nostru era cel care ne legăna.

IRINA: La școală eram cea mai proastă elevă. Nu învățam nimic de la nimeni! Îmi plăcea să stau în grădina de-acasă și să privesc fluturii. Mă gîndeam că de la ei aș învăța cu plăcere... Crezi că oamenii ar putea învăța ceva de la fluturi?...
TERORISTUL: Fluturii nu fac revoluții!... (*Arată la scheletul tanchistului din turelă.*) Îl vezi?... A ars de viu, ca un șoarece prins în capcană!... (*Îl salută cu respect, ostășește.*) Dar chiar și așa,

arată ca un erou!... Țasta-i avantajul armatei, face chiar și dintr-un șoarece un erou!... Mulțimea a aruncat benzină pe el fără să-l mai întrebe de partea cui e!... Dacă l-ar fi întrebat, poate economisea măcar puțină benzină!...

IRINA: Puteai să dispari! De ce n-ai făcut-o?

TERORISTUL: Criminalii nu revin totdeauna la locul faptei? De ce n-ar reveni și condamnații la moarte la locul condamnării la moarte?

IRINA: Pentru că nu mai trăiesc.

TERORISTUL: Nu e obligatoriu... Dar știi că ai dreptate? Poate că am să revin și eu. La o oră după ce voi muri.

IRINA: Nu e prea repede?

TERORISTUL: Prea repede? La o oră după ce am murit se va fi scurs o eternitate!

Pauză lungă.

Zgomot. Mulțimea se pune-n mișcare, lumina zorilor e tot mai puternică. Oamenii se trezesc, se mișcă, vorbesc, tropăie, se pun la curent cu cele-ntîmplate între timp. În fața ghilotinei s-a făcut o coadă spontană. Dintr-o secțiune a ei, transformată-n bufet, se împart felii de plîne prăjită cu salam. Din acela, cu soia. Oamenii sînt uluiți de nenumăratele utilități ale acestui mecanism modern de decapitare. Operatorii televiziunii, cu cești de cafea în mîini, potrivesc aparatele, rostesc comenzi scurte, discrete.

ADORMITUL (*se trezește din somn*): Cît timp a trecut?

O VOCE: O noapte... Cît o jumătate de secol!... Dacă nu chiar două secole!...

ALTĂ VOCE: Ei, nici chiar așa!... Asta-i revoluția noastră!... Să n-o înstrăinăm și pe ea!...

Totuși, rămîne îngîndurat, apăsător de povara unei noi presupunerii. De undeva, răsună o muzică stranie, cîteva note răzlete, dintr-un fluier primordial. Nimeni nu știe de unde vine, din mecanismul complex al ghilotinei sau de altundeva. Apoi, fluierul nu se mai aude, vocile din piață acoperă totul.

ADORMITUL (*revenit cu un sandvici și o sticlă de Coca-Cola în mîini*): De unde au adus ghilotina asta minune?

O VOCE: N-ai auzit? Dintr-o țară străină.

ADORMITUL: Și Teroristul? A fost prins pînă la urmă?

O VOCE: Încă nu!... Dar o să-l prindă de cum se face lumină! Din piața asta nu scapă nimeni!...

ALTĂ VOCE: Nici chiar un ostaș?... Care trage la ordin? (*Rîde.*) Cum o dai tot prost iese! Dacă execuți ordinul ești ucișă, dacă refuzi să-l execuți ești ca și mort!

ALTĂ VOCE (*scandalizată*): Omule, ce vrei să spui?!

VOCEA: Nimic! Ziceam și eu așa!... Ca principiu!... Îmi dădeam și eu cu părerea. Firesc... Degajat... Fără teamă!... (*Dar nu pare să fie așa. Este foarte încordat.*) Doar e democrație, nu?... (*Nici de afirmația asta nu mai e sigur. Dar a făcut-o. Deși, modul cum privește în jur, ciulește urechile, dovedește că democrația la care face aluzie este doar una incipientă. Și în clipa asta în piață își face apariția Mama Celui Ucis. Înaintează greu, împleticindu-se, fără să vadă prea bine, ca și cum tocmai ea, chiar ea ar fi democrația mult așteptată. Prezența Femeii stîrnește ura care mocnise în cei din piață. În fața ghilotinei se stîrnește o busculadă. Voci, strigăte.*)

REPREZENTANTUL REVOLUȚIEI: Domnilor, nu vă agitați!... Prezența noastră aici, a mea și a dumneavoastră, dovedește că în ciuda lipsei de experiență în domeniul acesta, justiția este hotărîtă să-și facă în sfîrșit datoria!... Să sperăm că odată cu sosirea luminii, Teroristul va fi dat în vileag!...

ADORMITUL: Ce zice?

O VOCE: Zice că cine a ucis, prins, neprins, trebuie să plătească!

Apar două persoane. O femeie și un bărbat. Amîndoi sînt în vîrstă. Par copleșiți de durere. Privesc la mulțimea din jur derutați.

FEMEIA: Crezi că cei de aici ar putea să ne spună unde ne este băiatul?

BĂRBATUL: Vezi-ți de treabă, Femeie!... Aici este Revoluție! Acum toți se ocupă de rezolvarea unor probleme mai mari!

FEMEIA: Și de ăia mici cînd se ocupă?... Am auzit că ei încă luptă pe străzi cu un dușman invizibil!...

ZIARISTUL (*căre a reapărut*): Iertați-mă că intervin, dar luptele acelea sînt pe sfîrșite! Acum se dă o altfel de luptă, cu cei din noi

înșine, care după ce au tăcut ani întregi, acum fac o gălăgie asurzitoare! Dar lupta asta cu cei din noi înșine este prea complicată, nu v-o pot explica!...

FEMEIA: Atunci să ne spună măcar unde-l putem găsi! Dacă, acum, e într-un spital cu capul înconjurat de bandaje?

BARBATUL: De ce să fie neapărat la spital? Și apoi cum să-l recunoști dacă are capul înconjurat de bandaje?... Ai niște idei!...

REPREZENTANTUL REVOLUȚIEI: Nu i le luați în nume de rău! Nu uitați că este femeie. Iar femeile, printre altele, sînt și mame. Înțelegeți? Dacă nu ar fi mame, n-ar fi femeii! Liniștiți-vă Doamnă, în curînd băiatul dumneavoastră o să afle de la televizor că îl căutați și o să vină aici într-un suflet.

O VOCE: Și spuneți că se mai dau lupte pe străzi?...

BARBATUL (*ezitînd*): S-au dat. Acum luptele s-au mutat mai spre Aerogară sau în Piața de Cîrlige de Carne, în subteranele Teatrului de Păpuși sau pe la Fabrica de Parfumuri... Ar trebui să meargă cineva să verifice. S-ar putea ca printre copiii noștri să se petreacă un masacru, o izolare totală a văzului de auz sau o turbare de basculante rămase fără șoferi. Nici nu îndrăznesc să-mi închipui cum se descurcă copiii noștri printre...

O VOCE (*scandalizată*): Doamnelor, domnilor, fac apel la simțul dumneavoastră de solidaritate umană și părintească! Niște copii au fost prinși într-o ambuscadă după ce i-au înconjurat pe dușmani!... Aceștia, în ciuda identității lor neprecise, au arme și trag!... Situația e fără ieșire!...

ALTĂ VOCE: Și teroristii?... Cum arată?...

VOCEA: Eu știu?... Ce mai cantează?... (*Disperat*.) Sînt îmbrăcați în mai multe rînduri de haine!

ALTĂ VOCE: Fugi, domne, d' aici! Și de mine s-a apropiat unul cu două rînduri de haine pe el, dar le ducea la curățat!...

VOCEA: Dar sînt niște teroristi adevărați! Poate e chiar și cel care a scăpat de aici!... Trag în copii!...

ALTĂ VOCE: Ajunge! N-o să pierdem revoluția tocmai acum, cînd se dă în color!... Nu-l ascultați! Vrea să ne disperseze!...

VOCEA: Doamne, ce oameni!... (*Dispare*.)

FEMEIA (*revine de lingă ghilotină cu două banane*): Poate că totuși are dreptate. Nu în puține cazuri au fost comise ticăloșii în timp ce mulțimea era adunată la mitinguri, prin parcuri sau stadioane!... Ia și tu o banană!... Cică au fost luate dintr-o vilă cu frigider. Ce de bunătați mai putea să mîncească tiranii!... (*Mîncînd. De undeva se aude un răpăit de mitralieră. Toți se ghemuiesc. Intineric*.)

IRINA (*Teroristului*): Cît timp ai stat ascuns, Reprezentantul Revoluției a anunțat că va veni să te judece chiar Generalul Dreptate!

TERORISTUL: Vai de dreptatea care are nume de general!

IRINA: De ce arunci cu pietre în toți cei care nu sînt ca tine?

TERORISTUL: De ce?... Pentru că lumea întreagă poate fi altfel ca mine, dar nu și Generalul Dreptate!

IRINA: Ți-a fost comandant?

TERORISTUL: Dacă mi-a fost comandant? Toată viața mi-a fost comandant! Din ziua în care m-am născut! Și va fi așa pînă-n ultima mea zi! Nu înțelegi?... Generalul Dreptate e tatăl meu! (*Pauză*.)

IRINA: Înseamnă că ai șanse mari ca să scapi!

TERORISTUL: În familia noastră n-a existat decît șansa supunerii. De ce crezi că l-a renegat pe fratele meu? Și din patima mea pentru droguri a făcut o unealtă?...

Se aude iarăși o împușcătură, cerul e luminat de rachete. Scena se umple de fumuri. Oamenii s-au aruncat la pămînt și rămîn nemișcați, speriați. Pauză lungă.

IRINA: Încearcă să te odihnești... Ca să-l poți înfrunta pe tatăl tău cum se cuvine. Pe el și crizele tale... N-o să-ți fie ușor! (*Privește spre Terorist care tremură neconștient*.) Vrei să-ți fac un ceai cald? Scheletul acestui tanc mai degajă atîta căldură cît să-ți fierbă... Și dacă nu, ți-l voi fierbe la căldura minilor mele. Și dacă nu, în ciuda celor de-aici, te voi veghea și îți voi da să bei din laptele sînilor mei de fecioară. De Sfîntă Fecioară... E ajutorul Crăciunului... Știi că pentru mine ai putea fi Noul Născut? (*Mama Irinei și a Celui Ucis, se ridică și fără să vadă prea bine se apropie. Toti o privesc în tăcere. Irina, în șoaptă*.) Mai ai timp să te ascuți! (*Mama Celui Ucis se împiedică. Mama Teroristului se apropie și îi sprijină înaintarea*.)

TERORISTUL: De destîn?

În strigătele uluite ale celor din piață, cele două femei se apropie de scheletul tancului ars. Teroristul ieșe în cale și se lasă condus către eșafod. Și, lucru ciudat, nu mai este așa detașat, sfidător ca înainte. Parcă împăcat cu ce îl așteaptă. Irina pășește în

urma lor. Ca în urma unui cortegiu miraculos al nașterii, al renașterii. Totul e înveșmîntat de lumina neașteptată a dimineții. De undeva, de pe o grindă a ghilotinei, o flămară tricoloră începe să fluture ca un triumf al dreptății și adevărului, tutelat de miracolul nașterii. Dar nu pentru mult timp. Un sunet de trompetă anunță sosirea Generalului Dreptate. Înaintea lui sosește plutonul comandat de același ofițer.

OFITERUL (*energic*): Un-doi!... Un-doi!... Un-doi!... Un-doi!... (*Se oprește în fața ghilotinei*.) Pluton, stai!...

GENERALUL DREPTATE (*Îi ajunge din urmă răsuflînd din greu*): Sînt Generalul Dreptate, Comandatul Trupelor Speciale!... Grijania ei de treabă, acum trebuia să fie la CC unde se hotărăsc destinele țării și m-a adus aici o veste de-a dreptul aiurioare!... Că vreți să faceți dreptatea fără mine!... (*Se sprijină de ghilotină obosit*.) De ce n-ați montat ghilotina asta mai aproape de noi?... Îmi mai bate inima și acum!... Vreți să folosiți mașinăria asta în scopuri particulare?... Și primul cap așezat pe butuc să fie al unui ofițer special al armatei, care pe deasupra mai este și fiul meu?...

VOCI: A fost destul pe deasupra!... Ajunge!...

GENERALUL DREPTATE: Pe deasupra pe dedesubt, e doar un fel de-a vorbi, ce vreți, asta e limba... Soldați, înconjurați eșafodul! Nu cade nici un cap pînă nu interoghez prizonierul după toate regulile de război! (*Se uită la soția lui*.) Și de familie!... Care este după cum bine știți patria mamei și a tatălui?... (*Către Terorist*.) Paule, Dumnezeu fie binecuvîntat că nu ai murit și blestemați fie aceia care te-au pus în situația asta îngrozitoare! Fără să țină cont că în felul acesta armata poate fi pusă la colț!... Ce s-a-ntîmplat? Cum ai putut să tragi în niște copii? Și dacă tot ai făcut-o, cum te-ai lăsat prins ca un începător?... A fost vorba de o trădare, nu e așa?... Ți s-a dat o doză cam mare, nu e așa?...

PAUL: Da, doza a fost mare!...

GENERALUL DREPTATE: Slavă Domnului, atunci tu n-ai nici o vină!... De fapt așa e întotdeauna!... Graba scoate trădătorii la suprafață cînd nici nu te-astepti!... Doctorul e de vină, armata nu poate fi acuzată!... Ne spui numele lui și beneficiezi de clemență. Vei deveni simbolul iertării acestui popor!...

PAUL: Doar că mie puțin îmi mai pasă de clemența acestui popor!... O noapte întreagă am tras fără milă pînă cînd și întinericul, oripilat, îngrozit de atîta cruzime, m-a azvîrlit afară din el urlînd de oroare. Atunci am înțeles că există o margine chiar și a răului și cînd nu-i limitată de om, o limitează natura!...

GENERALUL DREPTATE (*derutat*): La naiba!... Iată cum pot răstălmăci tinerii niște instrucțiuni!... Dar ceea ce spui tu e de neînțeles!... Fără logică!... Deși în timp de război, regulamentele militare sînt și ele lipsite de logică! Dar acum starea de necesitate s-a ridicat! (*Murmure din mulțime. Generalul revine*.) Bine! Ce vreți?... Să spui moarte și eu să spun moarte?... Uită că ești fiul meu?... Și că noi sîntem militari?... (*Tare*.) Iar armata, în ciuda unor mici inexactități, și-a făcut datoria!

O VOCE: Cînd a tras sau cînd s-a retras?

SCHIOPUL (*arată la Paul*): Ne-a sfidat de la bun început! (*Celor-lalți*.) Nu îl iertati!... (*Voci, agitație, mulțimea se apropie de eșafod*.)

GENERALUL DREPTATE: Dar ceea ce faceți e sciziune! Nu vă dați seama? Împărțiți țara în două! E simplu! Ca o socoteală băbească. Nu avem nevoie nici de abac!... Cui folosește? Nu vedeți că nu mai e unitate nici în familie? (*Enervat, către Paul*.) Ce blestem și pe noi! Tu, acuzat, și fratele tău, în tabăra acuzatorilor!... (*Îl zărește venind*.) Uite, vorbești de lup și Petre este la ușă!... Și totuși eu am încercat să vă aranjez viitorul!

PETRE (*făcîndu-și loc prin mulțime. Are o brasardă tricoloră pe braț*): Ai auzit, Paule?... Tu cu capul pe butuc și tata trudind să aranjeze un viitor pentru liniștea ta!...

PAUL: Aș fi vrut ca măcar tu să lipsești de la această reuniune familiară. Care-n curînd va avea mai puțin cu un membru! Dar, sigur, prezența ta va aduce aminte părinților cine-i pe scut și cine-i sub scut!

Se privesc degajat, ca doi frați care nu s-au văzut de o vreme. Ca și cum, fiecare ar dori să se vadă pe sine în celălalt, deși, știu, astă e imposibil.

PETRE (*Intristat*): Vorbînd așa nu faci decît să dai apă la moara tatălui nostru!

GENERALUL DREPTATE: Mie?! Petre, chiar dacă fratele tău a greșit, nu te uita, singele apă nu se face, trebuie să ne ajuti să salvăm ce se mai poate salva. Ești de partea celor care fac revoluția, Ține-o

asa, pina aflu de care parte atirna balanta victoriei. Conducator-ntept a disparut iar cei ce-i iau locul observ cu stupefactie ca sint aceiasi cafea cu inlocuitori!... Va spun eu, adevarul este familia!...

PETRE: ... si tatăl nostru continua ca in copilărie sa ne legene balansoarul ca un vechi Dumnezeu al puterii! Trisai si atunci tată, in favoarea fratelui meu, o stiam, desi niciodata nu am avut curajul s-o spun!

GENERALUL DREPTATE: Mai bine vorbeai si nu mai filozofai!... Iți era teamă, fiule!... De fiecare dată cind te ridicai in văzduh tipai ca-n gură de șarpe: "Vreau jos, vreau jos!..." Pe cind fratele tău acolo se simtea-n largul lui. Nici acum nu-nțeleg cum a căzut de pe acoperiș, desi am ordonat să i se atragă atenția că e-n două ape...

PETRE: Deci tu stiai unde este trimis!...
GENERALUL DREPTATE: Puteti să acuzați de orice un tactician al puterii, dar nu și de neglijarea îndatoririlor! (*Către Paul.*) Ce face un general de stat-major într-o situație de atac, fiule?

PAUL: Nu pierde nimic din vedere!

GENERALUL DREPTATE: Exact!... Ține cont și de o eroare de calcul care poate fi folosită în caz de nevoie! Nu-ți face griji, situația nu e gravă, doar cunoști lozinca noastră dintotdeauna: "Familia e patria noastră, patria noastră-i familia!" Acum familia e la greu, nu-i așa, a sosit vremea să ne scoată și Petre de la strîmtoare, că și noi l-am scos atunci cind l-au prins cu manifestele alea!...

MAMA LUI PAUL ȘI PETRE: Nu-i cere ceva ce nu poate înțelege!

PETRE: Greșești, mamă!... Am venit aici pentru că vreau să împart cu Paul pedeapsa de care am scăpat ca prin minune atunci! Închisoare sau moarte, nu-mi pasă!

GENERALUL DREPTATE (*enervat*): De ce să-ți bagi capul în laț dacă ai fost tot timpul cu ceilalți? În regulă, s-a făcut o eroare... S-au ucis cîțiva oameni nevinovați, acumă ucidem și alții drept răzbunare? ... Apoi îi ucidem și pe ucigașii celor uciși?... Și apoi și pe frații acestora?... Și așa, pînă nu mai rămîne în țară picior de român, să ridă dușmanii de noi? Se duce neamul de ripă!

VOCI: Așa e!... Așa e!...

ALTE VOCI: Aiureli!...

Ca o confirmare a celor spuse de general, din depărtare se aud niște bubuituri, explozii, urmate de strigăte de durere. Văzduhul se luminează.

GENERALUL DREPTATE: Nu auziți?... Încă se moare! Trebuie să fim strîns uniți, vigilenți, ascultători, eu sint șeful familiei, ascultați comanda la mine! Pînă nu știm a cui e victoria rămînem în așteptare! Tu, Petre, te întorci să iți faci revoluția, dacă reușești am eu grijă să te facă ministru!... Iar dacă ea o să fie înăbușită, arestarea lui Paul va fi o dovadă a fidelității noastre față de vechea putere. Ca pe vremuri, cind legănam balansoarul și totdeauna, unul din voi era la năltîme!... Sus-jos, sus-jos!... (*Bate pasul. Soldații îl imită.*) Trebuie să fug, să văd care e situația! (*Iese urmat de soldați.*) Sus-jos, sus-jos!...

PAUL: Ce mai stai Petre?... N-ai auzit ce a spus tatăl nostru strategul?... Totdeauna cineva din familia noastră e sus! Acum e rîndul tău!...

PETRE: Și tu ce spui?

PAUL: Lășitatea ta mă obliga totdeauna pe mine să fiu curajos!

PETRE: Promite-mi că dacă scapi, n-ai să mai pui atîta preț pe curaj.

PAUL: Promite-mi că mă vei ajuta să nu mor ca un laș!

PETRE: De ce atîta dorință de a muri?

PAUL: Ca nici un ucigaș de copii să nu mai fie iertat! Ca nici un parlamentar să nu mai poată vota ca armata să tragă în propriul popor! (*Se ghemuiește scuturat de febră.*) Mi-e sete!...

ȘCHIOPUL: Uscăți-s-ar gura!...

Irina se apropie și îi dă să bea apă dintr-o cană.

ȘCHIOPUL: Ați văzut?... Sora celui ucis dă de băut ucigașului!...

O VOCE: A înnebunit!

ȘCHIOPUL: O nebulie cu tilc!... (*Agitație prin mulțime. La una din bazele ghilotinei se dă iarăși ceva. Toți se înghesuie. Șchiopul privește la Paul.*) Încă nu te-au executat, ucigașule!...

PAUL (*cu un picior ușor ridicat, cu un surîs fotogenic, privind într-o cameră de filmare ca-ntr-o oglindă*). Nu!... Încă trăiesc!

Rămîne așa, impertinent, sfidător, privind nimicul din față. Așa, cum stă, pare un citat dintr-o piesă modernă desi, apropierea morții nu e niciodată modernă.

Coada la ghilotină s-a terminat mai repede decît era de așteptat.

Mulțimea revine nemulțumită.

O VOCE: Cîți generali mai trebuie să vină la el pînă va fi condamnat? Cîinci?... Zece?...

ALTĂ VOCE: Atîția cîiți vor fi necesari să ne convingă că teroristul de față nici usturoi n-a mîncat, nici gura nu-i miroase!

ȘCHIOPUL (*imitîndu-l pe Generalul Dreptate*): Sus-jos, sus-jos!...

ALTĂ VOCE: Trebuie să-l împușcăm de la bun-început!...

ȘCHIOPUL: Sus-jos!... Sus-jos!...

ALTĂ VOCE: Dacă-l împușcam, fără trădător rămîneam!...

ȘCHIOPUL: Sus-jos!... Sus-jos!...

ZIARISTUL: Dar noi sintem un popor cu tradiții umanitare!...

ȘCHIOPUL: Sus-jos!... Sus-jos!...

ALTĂ VOCE: E adevărat că revoluționarul de lîngă el îi e frate?

ȘCHIOPUL: Sus-jos!... Sus-jos!...

ALTĂ VOCE: Frate, frate, dar brînza-i pe bani!...

ȘCHIOPUL: Sus-jos!... Sus-jos!...

ALTĂ VOCE: Prostii! Nu vezi că are o brasardă de luptător!...

ALTĂ VOCE: Ce dacă are brasardă! O brasardă iți poți pune oricînd!

ȘCHIOPUL: Sus-jos!... Sus-jos!...

ALTĂ VOCE: Și-a pus-o așa... Ca să ia ochii lumii!...

ȘCHIOPUL: Sus-jos!... Sus-jos!...

Șchiopul a căzut la pămînt. Abia își mai trage sufletul. Cei din jur sar să îl reanime. Șchiopul trage aer în piept cu suspine puternice, dureroase.

PAUL (*lui Petre*): Îi vezi?... Sint gata să ne confunde. Să te execute pe tine!...

PETRE: Dacă asta-i purifică!...

PAUL (*privind la mulțimea care s-a repezit iarăși la ghilotină, unde se dă ceva*). Deocamdată vād că le este foame! (*Irinei.*) Spune-mi: Cum arăta fratele tău?...

Din mijlocul mulțimii înghesuite apare Copilul Ucis.

COPILUL UCIS: De mine întrebă?... Vrei să spui că nici măcar nu mi-ai făcut cinstea să mă privești cind ai tras?... (*Pauză.*) Cum să arăt?... Aveam numai șapte ani!... Mai bine te întrebai cum aș fi arătat peste zece ani!... Peste douăzeci de ani!... (*Dispare.*)

IRINA (*blînd*): N-am nici o ură față de tine! Parcă ceva nevăzut ne-ar uni!...

PAUL: Știți că așa, împreună, în alte condiții am fi putut fi personaje într-o tragedii?... Electra, Oreste, Pilade!... Chiar și felul în care stăm în fața acestei mulțimi!...

PETRE: N-avem noi șansă asta!... Poate doar pentru o echipă de amor liber-cugetător!

IRINA (*speriată*): Toți trei?...

PAUL: Numărul de trei într-o echipă de amor liber-cugetător este obligatoriu!...

O FEMEIE (*scandalizată*): Aveți puțină decență! Nu faceți și din durere un simplu spectacol! (*Mulțimi.*) Voi nu vedeți că își dau poalele peste cap? De ce nu-i opriți? Doar ați făcut revoluția!

PAUL: Pentru că acumă privesc, Doamnă!

FEMEIA: Ce să privească?...

PETRE (*schimbă replicile cu Paul de parcă ar face împreună un joc de dublu*): Cum se moare, Doamnă!

FEMEIA: Mai bine i-ați învățat cum să trăiască!... (*Arată spre Irina.*) Fata asta arată aproape ca un copil. Și acum, uite, desi e pe eșafod, e gata să facă un dans din buric! Și asta doar ca să uite că i s-a ucis fratele!

IRINA: De ce nu, Doamnă!... În curînd multă lume va face dansul asta chiar și pentru mult mai puțin! (*Arată spre mulțimea care se înghesuie lîngă ghilotină ca să primească ceva. Reprezentantul Revoluției încearcă să facă ordine.*)

FEMEIA: Blastemie!...

Irina, întărlită, schițează cîțiva pași de dans. Petre dă drumulla o combină muzicală din corpul ghilotinei.

PETRE (*teatral*): Pentru fiecare cite ceva!...

Muzica inundă scena. Paul, întărlit, dansează și el. E cuprins de o febră care îl face să trăiască dansul din răspūteri. Cîțiva, din mulțime, se apropie, vor să-l oprească, dar în ultima clipă se opresc pentru a vedea totul pînă la capăt, ca să aibă pe urmă ce povesti.

MAMA CELUI UCIS: Încetați!... (*Liniște.*) Înainte, dreaptă sau nu, moartea era primită cu bărbăție! Acum, încercați s-o înzorzonați și pe ea! Nu vă dați seama că micșorați sacrificiul celor uciși?... (*Rugător.*) Vino, copilul meu și spune-le acestor nebuni disperăți că tu nu ai murit din trufie! Că nu te-ai sacrificat ca un prost, ca ei să cocheteze cu revoluția, să negocieze dreptatea și sora ta să facă compromisuri cu ucigașii!...

Dintre aburii dimineții apare Copilul Ucis. Este degajat, fericit. Un gimnast în negru flutură o flamură deasupra lui.

COPILUL UCIS: O mamă îndoliată e o Casandră ce vede numai culorile sumbre!... Fie binecuvîntată durerea ei pentru noi și ignorate prezicerile funeste. Nici un sacrificiu nu e-n zadar! Nici o revoluție nu poate fi fără rost! Nici chiar revoluția sexuală!... Doar cei ce au murit au văzut viitorul. Pentru ceilalți el rămîne doar o iluzie...

Ridică mîinile și aburii se împrăstie. Pe platforma eșafodului se zăresc cei trei tineri, Revoluționarul, Teroristul și Irina. Irina e îmbrățișată de către cei doi. Răsună un imn, al îndrăgostiților.

COPILUL UCIS: Cea mai frumoasă libertate e dragostea!... Crede-mă mamă, dacă ai putea fi ca ei, ai fi fericită! Dragostea nu știe ce-i răzbunarea!

Din depărtare se aude tropăitul soldaților apropiindu-se.

SCHIOPUL (*topăind prin mulțime*): Răzbunați-vă!... Răzbunați-vă cît încă nu-i tîrziu!... Executați-i!... Reinstaurați tirania măcar pentru o zi!...

PAUL: Para mălăiată în gura lui Nătăfleată!...

OFITERUL (*apare în pas alergător, în fruntea plutonului*): Un-doi, un-doi!...

GENERALUL DREPTATE: Libertatea fără justiție e un haos!... Justiția fără libertate e dictatură!... Pedepsa cu moartea s-a abrogat! (*Către ai săi.*) V-am spus, familia este patria mică!... Patria mare e națiunea!... Paule, am făcut tot ce-am putut. Va trebui să compari în fața unui complet militar!

PAUL: Pentru ceea ce spui tu, tată, un singur eșafod nu ar mai fi de-ajuns!... Armata nu-i vinovată de cele făcute de mine!... (*Arată la soldatul ars din carcasa tancului.*) Îl vezi?... A preferat să ardă de viu decît să se apere trăgînd cu o armă! (*Mulțimii.*) De ce nu vă răzbunați?... Veniți, omorîți-mă!... (*Îi mai mușărește, le face semne obscene, să-i întărețe. Mulțimea se îmbulzește spre el dar se oprește la marginea eșafodului de teama soldaților.*)

FEMEIA: Dacă nu aveți curajul să-l executați, de ce ați mai făcut revoluția?...

PAUL: Nu ei au făcut revoluția Doamnă!, revoluția i-a făcut pe ei!... Ieri au stat ascunși, mîine vor fi primii care vor cere certificate de revoluționari de la birourile puterii. Certificate de participare la execuția mea!...

O PARTE A MULȚIMII (*Într-un elan de dezvinovățire arată spre ceilalți*): Noi?... Ei o să ceară!... Ei!... Ei!...

CEALALTĂ PARTE A MULȚIMII: Ba voi!... Ba voi!... Lașilor!... Lașilor!

MAMA CELUI UCIS: Atunci o să aibă ce și-au dorit!...

O VOCE: Auziți ce spune mama celui ucis? Îi apără pe ucigași!

MAMA CELUI UCIS: Tu să nu îndrăznești să vorbești! Ai venit aici doar să privești!... (*Ajutată de cineva, se suie pe eșafod. O apucă pe Irina de pîr.*) Credeți că și-a pierdut și ea mințile?... După mine, e cea mai îndreptățită la răzbunare!... (*Scoate cuțitul de sub cămașa Irinei.*) Tot timpul l-a purtat asupra ei. Și dacă n-a putut să-l facă dreptate pînă acum, înseamnă că dreptatea nu se face așa! (*Înfinge cuțitul în postamentul de lemn al ghilotinei cu atîta putere că iese pe cealaltă parte. Doi soldați se opintesc să-l scoată dar nu reușesc.*) Cine crede că poate să facă asta în locul ei să o facă. Dar fără să mai cerșească dreptatea-n zadar!... (*Liniște.*)

ZIARISTUL: Are dreptate! O judecată nu se face în pripă! Să fie judecat. De un tribunal!... (*Derutat.*) De un tribunal civil sau de unul militar?... (*Hotărît.*) Și să fie executat de un călău civil sau militar!... (*Aprobări zgomotoase.*)

PETRE (*uimit, umilit*): Deci acceptați?... Deci sînteți de acord că pînă și-n mult visata noastră democrație, în mult dorita noastră democrație, în îndurerata noastră democrație, este nevoie de ucigași?...

PAUL (*mamei sale*): Și fratele meu, vorbind în felul acesta, m-a

obligat să îmi iau singur viața!

MAMA CELUI UCIS: A curs destul sînge! (*Mirată.*) Voi nu vă mai odihniți?...

PAUL: Odihna e pentru cei morți, Doamnă! (*Irinei.*) Nici n-ai apucat să te răzbuni și totul a fost murdărit!... N-ai ajuns nici Electră, nici Fecioara Maria!... Și totuși, cuvîntul mi-l țin!

GENERALUL DREPTATE: Ați auzit, pedepsa cu moartea s-a abrogat!

Paul face un pas înainte și își dezbracă cămașa. Cu un murmur, mulțimea face un pas înapoi.

PAUL: De ce vă temeți? Trupul meu încă e viu!...

Se îndreaptă spre ghilotină și își lipește trupul de postamentul de lemn. Peste o clipă e mort. Cuțitul i-a străpuns gîtul ca un cui de garoată. (Instrument de execuție medieval.)

PETRE (*Generalului Dreptate*): N-ai obținut nimic de la el. Nici victimă, nici erou!... A rămas un simbol al nîmănui!

IRINA (*alunecă la picioarele mortului*): Acum fiecare a avut ce a vrut! Dar asta nu schimbă nimic. Tragedia nu va fi tragedie!...

Mama ei o ia de lîngă cel care s-a sinucis. Muzică de orgă.

Reprezentantul Revoluției face un semn și doi funcționari improvizază lîngă butuc un ghișeu de împărțire a Certificatelor de Participație la Execuția Teroristului Paul Iovan în Zilele Revoluției. Lumea se înghesuie să le primească. Apare Femeia Corpulentă.

FEMEIA CORPOLENTĂ: Ce se dă aici?

REPREZENTANTUL REVOLUȚIEI: Certificate de participare la execuție!

FEMEIA CORPOLENTĂ: Doar atît?!... Și eu care credeam că... (*Dispare dezamăgită.*)

FEMEIA (*bărbatului*): Deci, dacă iau un certificat...

REPREZENTANTUL REVOLUȚIEI: În curînd va putea fi schimbat pe acțiuni... Va fi o afacere foarte rentabilă!

FEMEIA: Acțiuni?... Acțiuni de participare la butuc?...

REPREZENTANTUL REVOLUȚIEI: Doamnă, butucul de care vorbiți nu mai există de mult! De pe vremea cînd oamenii nu aveau altceva de pierdut decît capul. Dar acum, odată cu privatizarea mijloacelor de execuție nu mai e vorba de pierdere ci de cîștig.

FEMEIA: Fără participare la muncă?

REPREZENTANTUL REVOLUȚIEI: Acum sîntem într-o altă etapă, totul se face la un calculator electronic pe bază de cristale și fire mici de nisip. Erorile se elimină din faza inițială!

BĂRBATUL: Vreți să spuneți că acolo...

REPREZENTANTUL REVOLUȚIEI: Suspiciunea a dispărut! Ghilotina cade precis unde și cînd trebuie, fără întrebări inutile, iar în loc de capete, în coșarniță cad numai dividende, procente și acțiuni.

FEMEIA: Iar condamnății la moarte?...

REPREZENTANTUL REVOLUȚIEI: Nici prin gînd nu le trece să protesteze cît timp li se asigură locul de muncă și sînt bine plătiți. Singura lor grijă e să nu ajungă pe drumuri și să nu apeleze la ajutoarele de șomaj. Dar aici, fiți liniștiți, nu sîntem bîntuiți de spectrul șomajului, mai avem destule capete de tăiat. (*Zgomote, înghesuială la ghișeu.*)

FEMEIA: Ce zici, bărbate? Luăm și noi?...

BĂRBATUL: De ce nu? De altfel, tot nu avem de ales... (*Se așează la rînd.*)

O VOCE: Ce te împingi, coană?... Eram înainte!

Discuții în contradictoriu, gălăgie. În timp ce mulțimea se ceartă, apare Copilul Ucis. E înfășurat în drapel. Ridică două degete în formă de V.

COPILUL UCIS: Victorie!... Am învins pentru voi!...

Nimeni nu-l bagă în seamă. Spectatorii se îndreaptă către ieșire ca să primească și ei Certificate de Participare la Executarea prin Sinucidere a Teroristului Paul Iovan, actorii dispar în culise, echipa de televiziune stînge reflectoarele, adună echipamentul de filmare.

CORTINA